

Hörnstenen

Teologiska institutet i Finland

1/2013

Henrik Perret

13.2.2013

Utmanad kyrka

I denna splittringens tid finns det något som förenar nästan alla kretsar inom Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. Man får ju hoppas att tron på Kristus är det som förenar alla, den bedömningen kan egentligen bara Kristus själv göra. I bedömningen av kyrkan finns det också något som förenar. Jag avser det, som kyrkans fyraårsberättelse framför som den centrala bedömningen av kyrkan idag: utmanad kyrka.

Kyrkan är utmanad. Att skriva det är lätt, när det sedan gäller vilka utmaningarna är, eller vem som har utmanat kyrkan, är det genast litet mindre enighet och framför allt mycket svårare.

De stora förändringarna i finländarnas liv är definitivt en stor utmaning. Kyrkotillhörigheten har under åren förändrats märkbart. År 2012 hörde 76,4 % av befolkningen till kyrkan, men de regionala skillnaderna är stora. I Helsingfors hör endast ca 60 % av befolkningen till kyrkan. Det innebär att bara drygt varannan huvudstadsbo hör till kyrkan.

Man kan naturligtvis betona olika sidor av denna verklighet. På officiellt kyrkligt

håll hör man rätt ofta att över 4 miljoner finländare hör till kyrkan. Samtidigt innebär det att nästan 1,5 miljoner finländare inte tillhör kyrkan.

Man måste dock våga ställa andra frågor än frågor om kyrkotillhörighet. Hur många deltar, hur många delar den kristna tron?

Det skrämmande med statistikerna är dock att en dramatisk förändring skett med unga människor. Statistikernas kurvor dyker mycket brant kring 18 år. När så många 18 åringar skriver ut sig ur kyrkan innebär det samtidigt att detta kommer att dramatiskt påverka antalet dop och deltagandet i skriftskolan.

Det handlar nu om kristendomens framtid i vårt land. De 18 åringar, som nu skriver ut sig i stora skaror, är samma ungdomar som några år tidigare gått i skriftskola. Ungefär hälften av dem har dessutom medverkat ett eller två år som stora syskon i skriftskolarbetet. Det allvarliga i hela denna situation är enligt min mening att kyrkan förlorar dem som nåtts av kyrkans arbete bara något eller några år tidigare!

Den stora frågan är vad som förorsakat detta. Kyrkans forskningsinstituts undersökningar visar också – med oönskad tydlighet – att tron på kyrkans centrala tros-satser försvagats markant.

För mig har konfrontationen med denna verklighet blivit allvarlig. När jag i tiden började studera teologi, hörde över 92% av finländarna till kyrkan. Men också då var aktiviteten och deltagandet ganska lågt.

Man måste våga konfronteras med ofördelaktiga uppgifter. Men det viktiga nu är att man av kris kan skapa möjligheter! Den viktigaste slutsatsen av allt detta och den viktigaste utmaningen för kyrkan är missionsuppdraget. Finland har blivit ett missionsfält! Man kunde kanske i många fall tala om evangelisation, om det handlar om att nå döpta människor, men jag avser samma helhet. Att förkunna evangeliet är kyrkans viktigaste utmaning. Med förkunnelse avses inte bara ett ”predikande”, utan att evangeliet i ord, toner och liv förmedlas till dagens människor.

När missionsverksamheten började ställde Jesus en fråga till sina lärjungar och särskilt till Petrus: älskar du mig? När Petrus nästan stammat fram ett svar, kom uppdraget: föd mina lamm!

Det är det som är förutsättningen för att missionsuppdraget i vårt land och andra länder skall kunna utföras. Det är kyrkans största utmaning, nationellt och globalt.

Detta är också STI:s viktigaste utmaning: att utbilda och utrusta teologerna så att de kan föda Kristi lamm, så att missionsuppdraget, att predika evangeliet för allt skapat, blir angeläget!

Detta uppdrag har olika sidor. Många skall gå ut i aktiv tjänst och i kristet vittnesbörd. I framtidens kyrkor kan inte så många vara heltidsanställda eller ens anställda av församlingarna och organisationerna. Men alla kristna kan vara med i uppdraget! För det behövs förbön. Vår tids stora utmaningar kräver mycket tid för bön. Det behövs också understöd. Jag är övertygad om att bara det som vi kristna vill prioritera också ekonomiskt kommer att bli möjligt i framtiden. Det vi inte vill satsa på, kommer vi heller inte att få.

Det är Jesus som ställer frågan ”älskar du mig?”

Och det är Du och jag som skall svara, inte bara med ord, utan genom att leva, lyda och gå!

Foto: Hilpi Jenu

STI:s 25-årsjubileum hölls i Domkyrkans krypta 19.1.2013

Text: Timo Eskola, Henrik Perret, bilder: Hilpi Jenu

Det finns många bilder på STI:s hemsida www.sti.fi.

Institutets 25-årsjubileum hölls i Domkyrkans krypta. Institutets tidigare anställda och beslutsfattare hade inbjudits. Institutets första generalsekreterare Eero Junkkaala påminde om att väckelserörelseorganisationerna ända från början ville värna om de blivande prästernas utbildning och att de skulle förbinda sig till det bibliska evangeliet. Denna vision har bevarats.

Prosten Henrik Perret (t.v.) har lett STI:s verksamhet i över sju år. Hans hustru Anki (Ann-Kristin) och han sjunger med och uppmuntrar kvällens speakers Miina Hakonen och Tomas Garaisi (som också finns på Hörnstenens pärmbild).

Under festen uppvaktades institutets mångåriga anställda. Sekretären Kirsi Sell har verkat i STI t.o.m. längre än föreningen officiellt har funnits till. Eero Junkkaala och hon köpte institutets första pennor och gummin och började bygga upp administrationen och bokföreläsningen. Under åren har många studerande lärt känna Kirsi som institutets ”mor”, som också ansvarar för otaliga praktiska frågor, allt från ombrytning av tidningar och arbeten med olika publikationer, organiseringen av fri-

villiga, servering, osv. Också institutets forskare Timo Eskola avtackades. Han har i drygt 20 år varit en produktiv forskare, som varit en god lärare och uppmärksam handledare under alla dessa år. Tack Kirsi! Tack Timo! Gud välsignelse Er! Generalsekreterare Henrik Perret och långvarige styrelsemedlemmen Timo Junkkaala framförde hälsningen.

Musiken har under åren varit särskilt viktig för STI:s studerande. Många konserter har hållits. Denna gång fortsattes traditionen av en ensemble, som bestod av barn till institutets blivande och tidigare anställda. Tuomas ”Villes son” Auvinen (t.v.) och hans hustru, cellisten Mari-Kaisa (f. Huhtinen). I mitten syns Pro Fide -gruppens solist Ossi Mäki-Reini.

Kirsi hade sammanställt ett bildcollage från olika generationer sti:are, som beundrades under kvällens lopp. Många fann där sin egen bild eller t.o.m. sina föräldrars bild på STI:s föreläsningar. Åtminstone 1000 studerande har under dessa år deltagit i STI:s undervisning. Många hundra är nu verksamma som anställda i olika församlingar, som religionslärare i skolor eller inom väckelserörelseorganisationerna som präster, lektorer och bibellärare. Vi gläder oss över den insats, som STI har fått bidra med till kyrkans arbete.

Biskop emeritus Olavi Rimpiläinens hälsning vid STI:s 25-årsjubileum

Jag vill börja långt ifrån och slutar med den yttersta domen.

För sextio år sedan konfirmerade min lärare i Kuopio samskola en stor grupp konfirmander som gått i kvällsskriftskolan i Kuopio domkyrka. På den tiden måste ungdomar från grankommunerna komma till gymnasierna i Kuopio, om de ville fortsätta på den lärda banan. Samtidigt kunde man klara av skriftskolan behändigt. För den unga pojken från Siilinjärvi var nog Kuopio domkyrka en ganska mäktig kyrka. Under gudstjänsten vandrade blicken

kring olika detaljer och stannade vid en stor text i koret: ”*Ave crux, spes unica.*” Texten översattes sedan av vår lektor i talet: ”Hell dig kors, vårt enda hopp”.

Där fanns en sammanfattning, som var lätt att komma ihåg, av mitt liv så långt, av livet sedan dess och i synnerhet det viktigaste under dessa sista varv. Den största frågan i mitt obetydliga liv har alltid varit skulden, min egen skuld, *mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa.* Nuförtiden läser jag varje kväll, om jag inte råkar somna, den ortodoxa bönen där man ber

Biskop Olavi Rimpiläinen var institutets första ordförande under många år. Vid jubiléet framför han en hälsning, som koncentrerade sig på evangeliets kärna: korset, vårt enda hopp. Den viktigaste målsättningen för den teologiska undervisningen är att fästa de unga vid budskapet om Kristi kors och utbilda dem att förkunna detta för andra. På bilden syns också Tomas Garaisi, som intervjuade.

om ett kristligt, smärtfritt, hedersamt och fridfullt slut och ett gott svar inför Kristi fruktansvärda domstol. Bara inte Gud då skulle lyfta fram i mitt medvetande så stora synder ur mitt förflutna att jag skulle ha svårt att tro att de är förlåtna.

Svaret på dessa funderingar har alltid varit detta ”*ave crux, spes unica*”. Vi vet, att det finns många frälsningsteologiska grundlösningar. Seppo Teinonen, som sälligen insomnat och som nu väntar på uppståndelsen på en bergssluttning ovanför Den Heliga Jungfruns land, Andalusien, lärde oss, att det finns åtminstone tre huvudlösningar: den klassiska, den latinska och den subjektiva. Den latinska lösningen var och är för mig den klaraste. Den som formulerade den på ett avgörande sätt var Anselm, ärkebiskopen av Canterbury, som dog 1109 och som kanoniserades år 1494. Om man förenklar litet så är dess innehåll kort sagt följande: genom mina synder har jag förtjänat straff för både tid och evighet. Min Herre och Frälsare har genom sitt lidande och sin död burit detta straff. Jag får vara fri från straff och trots mina synder vara Guds egen. Jag har naturligtvis funnit denna sak framför allt i Gamla och Nya testamentet. Jag förstår inte, hur jag skulle klara mig utan denna läropunkt en enda dag, för att inte tala om dessa sista dagar.

Detta är för mig innehållet i ”*ave crux, spes unica*”. Detta har jag inte berättat tidigare för någon. Därför var det något oerhört, när mina vänner publicerade en festskrift till minne av mina många år under rubriken ”*Crux, spes unica*”. De träffade mitt i prick om man tänker på mina år.

Luther sade: ”Korset allena är min teologi.” Också han anser att den latinska försoningsläran är helt central, även om han också har andra infallsvinklar. Men när man bejakar dem får man inte åsidosätta den latinska försoningsläran. Den är den allra enklaste undervisningen om hur en syndare blir rättfärdigförklarad.

Syndarens rättfärdiggörelse hör intimt samman med Bibelns text. Som en enkel man från landet konstaterar jag, att den latinska försoningslärans garant varken är Anselm, eller Luther, utan den Heliga Skrift. Därför skall Bibeln vara utgångspunkten och grunden för allt teologiskt arbete.

Med tanke på det kära Teologiska institutet är det som jag tidigare sagt inget inträdeskrav. Jag skulle dock önska, att institutet aldrig skulle sluta att i alla samtal och diskussioner framhålla rättfärdiggörelsen av syndare och Bibelns auktoritet, mycket enkelt och mycket klart.

Varför har STI funnits i 25 år?

Timo Eskola

Varför grundade väckelserörelseorganisationerna ett eget teologiskt institut för 25 år sedan? Det torde finnas många förklaringar, och motiveringarna varierar beroende på infallsvinkeln. De som grundade institutet har alltid med tanke på de stora principerna haft samma uppfattning: STI har fötts på grund av konflikten angående bibelfrågan och det teologiska innehållet i teologutbildningen. Väckelserörelserna litade inte längre på den bibelforskning och den teologiska tolkning, som man inom universitetet använde vid utbildningen av blivande pastorer. Hur skall Bibelns tolkas? Hurudan teologi kan bäst tjäna människor i den lutherska traditionens anda? Vi måste ständigt fråga oss, hur människor möter Gud. Har Gud överhuvudtaget längre något besked till denna värld?

Om den teologiska målsättningen

Många känner ännu till grunderna för den lutherska trostolkningen. Om människouppfattningen t.ex. lär vi, att människan har avfallit från gemenskapen med Gud. Skilsmässan från Gud kallas synd, och dess väsen är ett själviskt liv där man vill undvika varje bundenhet. Den teologiska bedömningen är helt entydig: en fallen människa kan inte finna Gud utgående från sina egna premisser. Dessutom är människans föreställning om Gud felaktig. Oberoende av om människan verkar i universitet bakom höga boktravar eller i en församling i det dagliga mötet med människor, behöver hon Bibelns uppenbarelseteologi.

Häriifrån utgår den kristna frälsningsläran, som är gemensam för alla kristna samfund. Människan kan bli frälst enbart på grund av att Gud har uppenbarat sig. Inkarnationen innebär att Gud har blivit människa. Guds Son Jesus Kristus hamnar i en total konflikt med den syndiga världen och han blir dödad. Gud ger Kris-

tus som ett ställföreträdande offer för hela världens synder. Gud upphöjer Kristus kroppsligen från de döda och uppväcker honom till ett himmelskt konungadöme på den högra sidan av sin tron.

Att förkunna en teologi som bygger på en uppenbarelse är inte lätt. En fallen människa kan inte på grund av sina egna religionsfilosofiska premisser godkänna det glada budskapet om Guds Sons offer. Det är en dårskap, som representanterna för både filosofin och naturreligiositeten ofrånkomligt motsätter sig. Därför måste en teolog alltid föra sin egen inre kamp.

Den verkliga konflikten angående evangeliet

Den lutherska teologin har redan under många decennier – i Tyskland redan under flera sekler – fått en konkurrent i den teologiska radikalismen. Den är en nästan total motsats till den lutherska teologin, nästan förvånande exakt. Uppfattningen om synden avvisas och den ersätts av ett allmänt humanistiskt uppfostningsideal.

Denna princip kan man ännu idag finna i Finland i många tentamensböcker inom den teologiska fakulteten.

Eftersom ingenting får hindra en människa att konsekvent bygga en egen gudsbild, kan man enligt radikalismen finna Gud utgående från människans egna premisser. Synden eller syndafallet utgör inget hinder. Av detta följer dock inte en, utan flera olika gudsbilder. I det finländska samtalet har man stött på de mest olika gudsbildsböcker, där man förnekat uppenbarelsen och inkarnationen.

Det finns enligt radikalismens idéer ingen konflikt mellan Gud och världen. Syndafallet skiljer inte människan från Gud och innebär inte att människan hamnar under Guds dom. Gud eller gudomen är däremot för dessa teologer föremål för ett religionsfilosofiskt begrundande. Gud är inte till sitt väsen en helig och rättvis domare, utan på sin höjd en samtalspartner för människan och ett resesällskap.

Många anser alltså inte att Jesus har försonat synderna eller att han är hela världens Frälsare. Även om denna hållning i lutherskt sammanhang förefaller vara alldeles obegriplig, gäller detta i det finländska samtalet. Enligt dem som representerar radikalismen är Jesus inte Guds rikes Messias, som ensam är vägen till det eviga livet.

Med tanke på kyrkans tro är denna helhet förödande. Radikalismen anser ju att den lutherska gudsuppfattningen är helt felaktig. De radikalister som fungerar som präster, firar sannolikt ännu nattvard, men de anser att den innebär enbart gemenskap och känsloupplevelser människor emellan. Radikalismen känner inte längre sakramentet. Konflikten angående det teologiska innehållet är med andra ord verklig. Den är inte ett enbart sken-

bart samtal mellan konkurrerande uppfattningar eller kulturella skillnader vid gestaltningen av livet. Tvärtom handlar det om teologins kärna: vad man kan veta om Gud, hur Gud närmar sig människan och vilken människans ställning är i förhållande till Gud.

Vad behöver kyrkan?

Varför har det teologiska institutet funnits i 25 år? I det teologiska samtalet i tiden är orsaken uppenbar. Den radikala teologin försöker inte enbart framföra några nya tolkningar angående vissa detaljer i Bibeln eller hur vissa verser skall tolkas. Däremot försöker den ändra på ordningen i allt teologiskt arbete.

Denna teologiska liberalism lämnar alltid världens radikala ondska obehandlad. Den nya riktningens lärare är helt oförmögna att svara på frågor om våld och otrohet. Därför håller de i teologisk mening en tom bägare vid en törstandes läppar. Människans ångest inför Guds eviga lag är lika fruktansvärd som tidigare. Människans äkta skuld förändras inte, för människan förändras inte. Det radikalt onda kräver Guds villkorlösa svar: försoning. Därför kan bara Bibelns eget budskap förmedla frälsning åt människorna.

Teologiska institutet och teologisk undervisning behövs därför att man inom teologin skall bevara smaken av Kristi försoningsblod. Människan är ingen demon, och ingen är avsedd för helvetets lågor. Men mänskligheten lever i ett fallet tillstånd och bunden i synd. Inget annat svar på denna grymma verklighet än korsets evangelium. Jesus Kristus, som offrats för människornas skull, skänker en fullkomlig frälsning – *sola fide, sola gratia* (av tro allena, av nåd allena).

STUDERANDE HAR ORDET

En hälsning vid STI:s 25-årsjubileum

Jag fick äran att framföra studerandenas hälsning vid STI:s 25-årsjubiléet och även om det är ganska spännande är jag glad över detta tillfälle, för STI har varit mycket viktigt för mig. Jag ska berätta litet om min och STI:s gemensamma resa på väg mot magistersexamen.

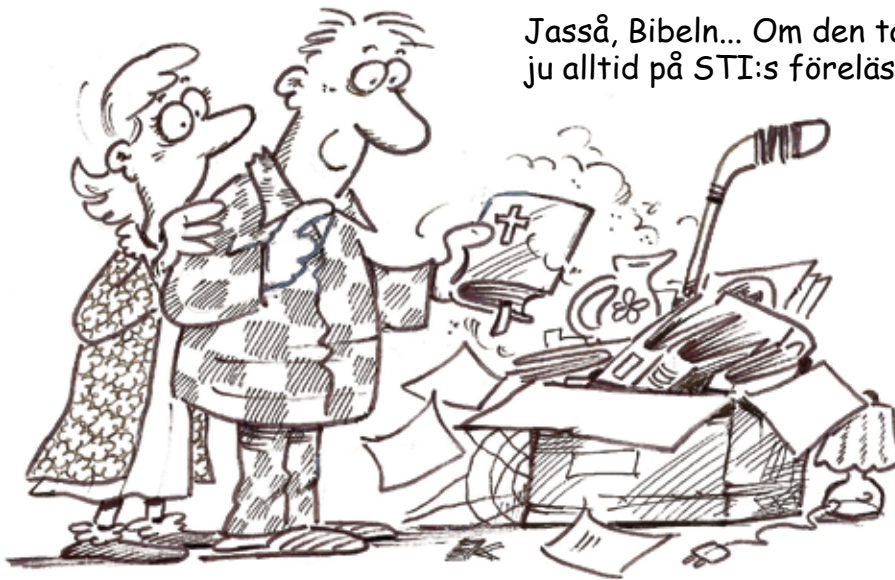
STI har varit en del av mitt liv som studerande sedan år 2006. Jag har varit så privilegierad att jag visste om STI redan innan jag blev teologiestuderande. Jag var med Folkmissionsinstitutet på ett studiebesök i STI och därför var det lätt att gå dit när studierna började.

Jag minns att någon gång ganska i början av mina studier tidningen Kotimaa hade intervjuat Raija Sollamo, som konstaterade att de som kommer från väckelserörelser till teologiska fakulteten är immuna mot universitetsteologin. Jag har starka rötter i Folkmissionen, med intrygg också från Folkets bibelsällskap och Finska evangelieföreningen (Sley. Jag upplever inte att jag är immun, också jag har haft mina kriser, närmast på grund av kursen i Nya testamentets exegetik. Väckelsebakgrunden gjorde mig inte immun, och den hindrade inte att tvivel vaknade i mitt inre när man lärde mig att Jesu födelseberättelse i Matteus' evangelium endast är tagen från Gamla testamentets förutsägelser, eller att Paulus inte höll de tal som Apostlagärningarna berättar om. Tack vare min väckelsebakgrund och STI har jag varit medveten om att man inte behöver svälja allt. Det finns också en vetenskaplig teologi som är trogen Bibeln.

Jag fick i STI:s "gulnäbbsforum" (fuksifoorumi) frid när det gäller den rastlöshet som kursen i nya testamentets exegetik gett upphov till – i forumet vågade jag på riktigt ställa min fråga högt. STI har varit en trygg plats att fråga och fundera, att söka och finna svar. Jag hoppas att allt flera teologiestuderande skulle finna vägen till STI.

Nu är jag redan nästan färdig, jag torde bli klar denna vår. Jag är tacksam för STI: för andaktsstunderna, kakao, goda föreläsningar, en graduplats, biblioteket, där jag t.ex. har funnit böcker som jag måste köa för i universitets bibliotek. Jag är tacksam för intressanta samtal och debatter, för kära vänner, för gemensamma skratt och tårar, och för de underbara anställda på STI, de har alltid varit beredda att stöda mig. Jag är tacksam för att man för 25 år sedan grundade Teologiska institutet i Finland.

Leena Eerola, teol. kand.

Jasså, Bibeln... Om den talade de ju alltid på STI:s föreläsningar.

TACK för att Ni ber för oss och hjälper oss att hjälpa teologer, blivande präster och lärare i församlingar, väckelseörelseorganisationer, skolor mm. Er insats behövs och den värdesätts högt! På adresslappen uppe till höger finns ett personligt referensnummer, som vi hoppas att man skall använda.

Guds välsignelse

Henrik Perret

TEOLOGISKA INSTITUTET I FINLAND

Adressen: Kajaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550

Fax 09 6689 5555

E-post: sti@sti.fi
förnamn.efternamn@sti.fi

Hemsida www.sti.fi

Bank Sampo 800011-564245
FI7480001100564245
DABAFIHH

Anställda
generalsekr. Henrik Perret (gsm 0500 542 542)
forskare Timo Eskola (hem 019 722 702)
sekreterare Kirsi Sell

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.
Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och läsesal.

Öppet under perioderna kl. 9–19

Finansieras av frivilliga bidrag. Medlemsavgift för understödande medlemmar: 35 €/år (studerande 10 €, kollektiv 100 €). Bockgåvor, understöd och testamenten mottas med tacksamhet.

Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*. Informationsbladet *Hörnstenen* (*Kulmakivi*) sänds till understödande medlemmar.

Styrelsens ordförande
verksamhetsledare Lasse Nikkarikoski

Medlemsorganisationer
Missionsföreningen Säningsmannen, Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys (Bedjarrörelsen i Västra Finland), Finlands ev.luth. Student- och Skolungdomsmission, Radiomissionsorganisationen Budbärarn, Finlands ev.luth. Folkmission, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Finska Bibelinstitutet, Sv. Luth. Evangeliföreningen i Finland

Tryckeri Kirjapaino Hermes Oy

ISSN 2243-075X (Print)
ISSN 2243-0768 (Online)

TEOLOGISKA
INSTITUTET I FINLAND
Kajsaniemigatan 13 A
00100 HELSINGFORS

. D022

Itella Green

Förtrösta då på HERREN,
ty HERREN, HERREN är
en evig klippa.

Jes 26:4